

כמה זמן לוקח לסגור תיק פלילי נגד חשוד בישראל?

על פי דו"ח שנציבות הביקורת (נבת"ם) פרסמה לא מכבר, סגירת תיק פלילי לחשוד אחד אורכת בממוצע קרוב ל- 73 ימים, ובתיקים בהם מעורבים מספר חשודים היא אורכת בממוצע כשנה. יחד עם זאת, ישנם לא מעט מקרים בהם סגירת תיק פלילי אורכת שנה וחצי, שנתיים ואפילו יותר מחמש שנים. מדובר בכשל מערכתי המשפיע באופן ישיר על יכולתם של חשודים וקרוביהם לחזור ולנהל אורח חיים תקין ונורמטיבי.

הבעייתיות בהמתנה ממושכת לסגירת תיקי פלילי

ההמתנה של חשוד בעבירה פלילית לסגירת תיקו מהווה עבור רבים תקופה לא קלה, המלווה באי ודאות ובמתח רב. כאמור, לא אחת עלולה ההמתנה להימשך תקופה ארוכה מבלי שהחשוד ידע אם בסיומה יוגש כנגדו כתב אישום, ולעיתים קרובות היא משבשת את אורח החיים התקין של החשוד ובני משפחתו. יתר על כן, היא אף גוזלת מהם משאבים רבים הכוללים בין היתר השקעת זמן וכסף שנדרשים להגנת החשוד. למותר לציין שכאשר בתקופת ההמתנה מוגבלים רכוש או חירותו של החשוד, היא הופכת לקשה ממש. בעיה זו מוצגת בדו"ח הראשון של נציבות הביקורת, המהווה גוף פיקוח אחר עבודת ופעילות הפרקליטות.

דו"ח ראשון של נציבות הביקורת על הפרקליטות

כאמור, פעילותו של הגוף המפקח אחר עבודת הפרקליטות הגיעה לידי ביטוי בדו"ח ראשון ומיוחד, שפורסם לאחרונה ועוסק במשך סגירת תיקים פליליים לחשודים. הדו"ח יצא לאור עקב מידע ותלונות על תקופת המתנה ארוכה של חודשים ואף שנים מרגע קבלת ההודעה על [סגירת תיק פלילי](#) ועד לסגירתו בפועל. יש לציין כי זהו דו"ח ביקורת ראשון מסוגו העוסק בסוגיה זו. הדו"ח נערך על ידי נציבות הביקורת על מערך התביעה ומייצגי מדינה בערכאות (נבת"ם), ובחן כ- 500 תיקים פליליים שונים ב- 7 מחוזות של הפרקליטות הפלילית. תיקים אלו נחלקו לשני סוגים: תיקים עם חשוד אחד או מספר חשודים שהחלטה אודות הגשת כתב האישום בהם משותפת, לצד תיקים פליליים עם מספר חשודים שהחלטה עבור כל אחד מהם נפרדת.

ממצאי דו"ח נציבות הביקורת

על פי ממצאי דו"ח נציבות הביקורת עולה כי מרגע שהפרקליטות החליטה לסגור תיק פלילי נגד חשוד, משך ההליך יכול לקחת בין חודש לשנה. הזמן שלוקח להודיע לחשוד על סגירת בתיק מרגע קבלת ההחלטה בפרקליטות עומד בממוצע על 73 ימים. מאידך, במקרים בהם מעורבים מספר חשודים שהפרקליטות החליטה לא להגיש נגדם כתב אישום, הליך סגירת התיק אורך בממוצע כשנה. מעבר לכך, נציבות הביקורת גילתה במבדקה גם לא מעט מקרים חריגים בהם תיקים של חשודים נמתחים על פני תקופה של חודשים רבים, ובמקרה מסוים בפרקליטות חיפה ליותר מ- 5 שנים. "השיאנית" בממוצע לסגירת תיקים הינה פרקליטות מיסוי וכלכלה, עם ממוצע סגירת תיקים העומד על יותר משנתיים. מנגד, פרקליטות תל אביב זכתה לממוצע סגירת תיקים פליליים הקצר ביותר, שעומד על כ- 70 ימים. יחד עם זאת, יש לציין כי גם פרקליטות תל אביב אינה חפה מחריגות, כמו למשל תיקים רבים של אבי דוביצקי הידוע בכינויו "צייד הפדופילים", אשר ממתינים כבר יותר משנה וחצי לסגירתם. מעבר לכך, על פי ממצאי הדו"ח חשודים שהיו מיוצגים על ידי סנגור נהנו מקיצור משמעותי של תקופת ההמתנה לסגירת תיק פלילי, ולא אחת ההודעה על סגירתו התקבלה כבר ביום המחרת לקבלת ההחלטה.

מסקנות דו"ח נציבות ביקורת

בעקבות ממצאי דו"ח נציבות הביקורת, הנציבה הילה גרסטל ציינה כי משך ההודעה לחשודים על סגירת תיקים הינו ארוך באופן משמעותי מהסביר. זאת, בין אם מדובר בהודעה הנשלחת לאחר 73 ימים ובין אם אחרי שנה. לדידה, מובן שהמצב דורש שיפור ותיקון, שכן כיום הוא מפר את זכותם היסודית של תושבי

ישראל לחירות, ליחס מכבד ולמשפט הוגן. מעבר לכך, האינטרס של המדינה הוא שכל חשוד במקרה פלילי יזכה לפסק דין בהליך מהיר ויעיל. מכאן שהליך פלילי תקין במהלך חקירה, לפני ואחרי העמדה לדין, נדרש להתבטא גם בהיותו יעיל ומהיר וללא עיכובים מיותרים.

המלצות דו"ח ניצבות ביקורת

במטרה לייעל את עבודת הפרקליטות הומלץ בדו"ח ניצבות הביקורת לייעל את הסחבת בסגירת תיקים, וזאת על ידי יצירת שינויים באופן התנהלות הפרקליטות. כך לדוגמא, חתימה על סגירת התיק תבוצע על ידי הפרקליט שהורה על צעד זה, במקום האצלת סמכויות אלו לידי עובדים אחרים בפרקליטות, כפי שקורה כעת. כמו כן, כיום משטרת ישראל, האחראית על מאגר הרישום הפלילי במדינה, הינה הגוף הממונה על שליחת הודעות לחשודים לגבי סגירת תיק פלילי, וזאת לאחר שנתונים אלו עודכנו במאגרה. הדו"ח ממליץ לשנות התנהלות זו, ולהשאיר את האחריות לסגירתם של עשרות אלפי תיקים פליליים מדי שנה בידי הפרקליטות, כלומר מבלי להעבירם לידי המשטרה.

זאת מכיוון שממילא אין למשטרה אפשרות לערער על החלטת הפרקליטות. יתרה מכך, בכדי לצמצם את מועד ההודעה אודות סגירת תיק פלילי המליצה הניצבות על יצירת מסמך בעל תבנית קבועה שישלח לידי החשודים. בנוסף, הדו"ח ממליץ על הגדרת מועד מקסימאלי להודעת חשוד אודות סגירת תיקו הפלילי. לסיכום, הניצבות הודיעה כי בכוונתה לבדוק את יישומי המלצותיה על ידי הפרקליטות בעוד שנה מיום פרסום הדו"ח.

עמדת הפרקליטות כלפי דו"ח ניצבות הביקורת

פרקליטות המדינה הודיעה כי היא מקבלת בברכה את ממצאי דו"ח ניצבות הביקורת, ושככוונתה ללמוד ולבחון את ממצאיו, מסקנותיו והמלצותיו. לפי הפרקליטות, הזכות של חשודים להליך פלילי הוגן מהווה נר לרגליה והיא כבר פועלת תקופה ממושכת לשיפור התנהלותה באופן מקיף, כאשר בשנה האחרונה היא כבר מיישמת בפועל חלק ממסקנות הדו"ח. יחד עם זאת, כפי שגם הדו"ח עצמו מציון, בפרקליטות טוענים שעל מנת ליישם את מסקנותיו יש צורך לקחת בחשבון ולהתמודד עם קשיי תקציב וכוח אדם. מעבר לכך, לטעמה של הפרקליטות פרק זמן ממוצע של קרוב ל- 73 ימים עבור הודעת סגירת תיק פלילי לחשוד, מהווה תקופת המתנה סבירה בהחלט. כמו כן, מקרים בהם מעורבים בתיק פלילי מספר חשודים שרק עבור חלק מהם מוגש כתב אישום, מהווים רק אחוז אחד מכלל התיקים. העיכוב בהודעת סגירת התיק נובע במקרים אלו מהצורך להמתין לפסק דינם של חשודים שכן הוגש כנגדם כתב אישום.

הצורך בפיקוח אחר עבודת הפרקליטות

אמנם קיימת חשיבות מרובה לחופש שיקול הדעת ולעצמאות של פרקליטות המדינה, אך חשוב גם שיהיה בישראל גוף שיפקח אחר עבודתה וימנע התנהלות שאינה נכונה, העומדת בסתירה לזכויות הציבור. כלומר, נחוץ בהחלט גוף ביקורת אשר יחזק את אמינות התביעה בעיניו של הציבור, ויספק כתובת לתלונות ופניות. גוף זה המכונה נב"ם - ניצבות הביקורת על מערך תביעה ומייצגי מדינה בערכאות, הוקם בשנת 2103 לאחר חבלי לידה לא פשוטים על ידי היועץ המשפטי לממשלה יהודה ויינשטיין ושרת המשפטים ציפי לבני. מדובר בגוף פיקוח שתפקידו לבצע בדיקות מערכתיות, ולענות לפניות הציבור, היועץ המשפטי לממשלה ושר המשפטים. התקווה היא שעבודתו של גוף זה אכן תצליח לשנות את המציאות בשטח, עבור עשרות אלפי חשודים הממתנים תקופה ממושכת להודעה על סגירת תיקם הפלילי.

{*:fast_contact}